
◆ ST. OLAV ◆

Redaktør: Mgr. Irgens. Medarbeidere: mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland.
ST. OLAVS REDAKSJON, AKERSVEIEN 4 - OSLO - TELEFON 23743

INNHOLD: Sekstende søndag efter pinse. — Bryllupssalmer. — Den katolske kyrkan. — Festdager i Wien. — En biskops eftermæle. — Fra Halden. — Anmeldelse. — Herhjemme — og derute.

RETT + OG + SANNHET

Sekstende søndag efter pinse.

(Lukas 14, 1—11).

Er det ikke som vi ser dem levende for oss disse datidens lærde fariseere, som Jesus gikk inn til?

Henslengte på sine løibenker med et spissfindig og overlegent smil på lebene vokter de med onde øine på ham for om mulig å gripe ham i noen feil.

Kristus hadde vakt røre om sig i den tids samfund og skapt en bevegelse som truet med å ta det åndelige overherredømme fra dem — nu var de redde for at folket skulde følge den nye rabbi. Gikk han ikke der og preket et nytt kjærlighetens evangelium som slett ikke tok det så nøie med de gamle forskrifter fra Moseloven, slik som de var utlagt av de skriftkloke? Gikk han ikke om og helbredet syke, blandet sig med synderne, opvakte døde?

En farlig mann, ti skulde dette fortsette mistet de snart alt tak på folket, og hvad skulde det så bli av dem?

Intet under at det var med onde øine at fariseerne «tok vare på» Jesus!

Men hadde de rett til det?

På ingen måte!

Skal vi ikke glede oss over det gode der vi ser det? Skal vi ikke være takknemlig for at andre kan hjelpe der vi selv står uten den rette forståelse?

Men dessverre spiller vår egen forfengeligheit oss så altfor ofte et slemt puss her. Viser ikke vi også ofte som fariseerne våre medmennesker antipati og motvilje? Vi er så tilbøielig til å møte våre medmennesker med

forutfattede meninger og ubevisst spiller disse meninger inn i den måte vi oppfatter en annens ord og handlinger på.

Hvad vi har hørt om ham tilstopper våre øren slik at vi blir ute av stand til å høre *ham selv* — våre egne forutfattede tanker om ham forurensar og forplumrer vårt sinn, så hele vårt personlige inntrykk blir urent. Og dypest inne i oss kan der sitte — som der sikkert satt hos fariseerne — en ubevisst følelse av at dette menneske kanskje er *bedre* enn oss selv.

Jo bedre *han* er, dess mer reagerer *vi*, fordi dess mer forsøker vi å omforme vår mistillit til oss selv i mistillit til ham — fordi vi ikke kjenner oss selv.

Godt vilde det derfor være for vårt forhold til andre mennesker om vi tok op et mer intenst arbeide med oss selv. Om vi åpnet vårt hjerte på vidt gap overfor vår næste uten antipati eller forutfattede dommer — om vi trodde godt om ham og visste at han alltid som alle andre har noe å lære oss, noe å gi oss.

Det var i den øverste fariseers hus at Kristus befant sig — blandt noen av de mennesker, for hvem livet var blitt innsnevret i lover og regler, og som hadde glemt, at lovene opprinnelig var gitt for å hjelpe menneskeheten til å kunde tjene Gud renere og bedre — for å hjelpe menneskene til å omdanne sine sinn efter lovens *ånd*. Men fariseerne holdt sig til bokstavene og krevet loven overholdt efter sine egne utlegninger.

Denne bokstavtrellidom vilde Kristus frigjøre menne-

skene for. Han kom for å vise oss at «Guds rike er innen i Eder» og at Guds vilje må tjenes av vår egen indre overbevisning i ånd og sannhet — loven må være «skreven i våre hjerter».

Fariseerne hadde loven bare i sine kolde og verdenskloke *hjerner* og krevet ubønnhørlig at alle skulde automatisk innordne sine handlinger etter bokstaven.

Da taler Kristus, så deres kolde og kloke hjerner står rådvillige. De finner intet svar, da Livet selv stiller sine kjærlighetshandlinger op imot *deres* døde meninger om hvad man *skal* og *må*. Han helbreder den stakkars vattersottige — han som er så opsvulmet at han har mistet sin menneskelige form — og Han minner dem om at selv umælende skapninger har rett til å bli hjulpne, om de kommer i vanskeligheter på en hviledag. Utrettelig og tålmodig søker Han å la almindelige foreteelser bli veiledere til sannheten. Således da gjestene stadig velger sig de beste plassene ved bordet tar Han *det* til utgangspunkt for en av sine vakreste lignelser, idet Han for alle tider slår fast at den som ophøier sig selv skal fornedres, og den som fornedrer sig selv skal ophøies.

Men hvad vil det egentlig si: å fornedre sig selv?

Ganske enkelt, at man aldri forsøker å hevde sig selv, men kun ønsker å være et lydig redskap for Guds vilje.

Det kan være vanskelig, når vi i kampen for tilværelsen ser oss hensatt til en lavere og ringere stilling enn den vi ønsket og utdannet oss for, *så* å skikke oss deri og se Guds vilje deri med glad og takknemlig sinn. Men uendelig vanskeligere er det når andre i ord og handlinger søker å fornedre oss ved å tillegge oss motiver vi aldri har hatt eller tenkt oss, eller ved å baktale oss eller forfølge oss med stadig gjentatte ydmykelser. *Da* — istedet for å heve sig til en mere ophøiet stilling ved å slå fra sig og utlevere sin motstander — *da* å søke langt nede i sig selv årsaken til at den annen *er* slik — *da* å la disse tilskikkelser overgå oss som et utslag av Guds vilje til å fremelske den lidende Kristus i hver enkelt av oss — *da* å gjøre alt dette istedet for å harmes mot den som har uretten — *det* er å fornedre sig.

Kan vi det, ja da vender vi motstanderens ondskap til det gode, da kan vi endogså *takke* ham, fordi han har lært oss kjærlig lydighet mot den allmektige istedenfor å bringe noe ondt over oss. Da har vi latt oss korsfeste med Kristus og har delt hans fornedrelse. Og da har vi Kristi egne ord for at vi engang skal høre det vidunderlige: «Venn, sett dig høiere op!» — Amen!

Bryllupssalmer.

(Hittil utrykt.)

Før vigselen.

Til dig, o Gud, med varme hjerter
går brud og brudgom frem i bønn.
I lys av dine alterkjerter
blir bryllupsdagen rik og skjønn.
Sign kjærlighetens pakt den store
med fred og nåde for de to,
som Du i Kana engang gjorde
til offervilje, håp og tro.

Ja, sign, o Gud, det hjem som stiftes
med vigsel fra ditt alterbord,
så selv om fryd med kummer skiftes,
for evig fast står paktens ord.
Hvor Du, Guds Sønn, er hedersgjesten
blir dagen aldri arm og tom.
Det nye hjem ved bryllupsfesten
blir vigslet til en helligdom.

Efter vigselen.

Livets lagnad Gud alene
kjærlig leder med sin hånd.
Sorg og glede — alt skal tjene
til å festne paktens bånd.

Dobbelt blir den delte glede,
halv hver bitter sorgens stund,
når kun hjemmets lune rede
står på kjærlighetens grunn.

Stol da fast på Herrens nåde.
Aldri svikter han sitt ord.
From i fryd og sterk i våde
er hver sjel som ber og tror.

La ved hjemmets arne gløde
lyset av Guds kjærlighet,
til i livets aftenrøde
I skal se hans herlighet.

K. Kjelstrup.

„Den katolske Kyrkan“.

Tron på den mänskliga likställigheten är icke något självklart — den är ett kulturvärde som med uppbyggande av alla kräkter måste värnas mot dess allt starkare fiender.

Under denne titel har den kjente svenske forfatter *Knut Hagberg* i «Nya Dagligt Allehanda» for den 10. september skrevet en anmeldelse av Pater Lutz's bok: «Den katolske religion», som former sig som en stor helsides artikkel — av bladet utstyrt med noen praktfulle fotografiske gjengivelser av berømte gotiske kirkebygninger.

Vi gjengir her artikkelen, som selvfølgelig er av stor interesse også på denne side Kjølen — ikke minst fordi at Pater Lutz's utmerkede bok ikke på langt nær har fått den mottagelse herhjemme som den fortjener.

*

I sin klassiske reisebeskrivelse: «The Path to Rome» forteller Hilaire Belloc en historie om en amerikaner som gjennom litterære studier vilde skaffe sig autentiske opplysninger om den katolske tro. Han skrev til sin bokhandler, og efter en tids forløp mottok han en pakke som inneholdt en rekke små og store bøker.

Bøkene hadde følgende titler:

- «Skriptestolens hemmelighet» — av «a brand saved from the burning».
- «Isabella eller den lille kvinnelige jesuit» — av «Hephzibal».
- «Elisha Mac Nab» — en beretning om de franske huguenotter.
- «England og Rom» — av pastor Ebenezer Cathpole ved Emmanuelskapellet i Birmingham.
- «Nonner og nonneklostre» — av «Ruth» med foretale av frk. Carren, som nylig er befridd fra fangenskap i et kanadisk kloster.
- «Inkvisisjonens historie» — av Llorente.
- «Vilddyret med de syv hoder» eller åpenbaringsens advarsler.
- «Aldri fred med Vatikanet!»
- «Den virkelige årsak til det irske opprør».
- «Den latinske races forfall».
- «Angelsakserne, det utvalgte folk», og dets forbindelse med Israels ti forsvundne stammer — med et kart.

Og endelig et stort med illustrasjoner rikt utstyrt bind: «Paven Antikrist».

Jeg kjenner ikke til om noen av disse bøker foreligger i oversettelse. Men å dømme efter hvad en stor del av det svenske folk tror og tenker om den katolske Kirke, så må der flyte rikelig med samme art informasjonskilder her i landet. Man gjenkjenner den samme innstilling, når man hører folk drøfte den katolske fare — når «ti protestantiske familiefedre samlet til fest» skriver en «innsendt» om jesuittenes forferdelighet eller «en prestefrue» analyserer cølibatets vederstyggelighet

eller en «erlig svensker» efter å ha studert Aberg's og Cederberg's historiske fortellinger avslører Vatikanets planer om å berøve vår nasjon dens frihet og selvstendighet.

Er det da for meget sagt, når man hevder at denne litteratur trenger en korrektur?

Man kan ikke befri sig fra inntrykket av at det ærlige hat til katolisismen, som finnes blandt så mange fortreffelige svenske protestanter og ateister, ikke egentlig har sin rot i en selvstendig overbevisning, vunnet på grunnlag av historiske og teologiske studier.

I et selskap av høitkultiverede svensker deltok jeg fornylig i en diskusjon om den katolske fare. Jeg tillot mig i diskusjonens løp å bemerke, at det syntes som om indignasjonen snarere var rettet mot de kristne prinsipper som sådan enn mot det som var særlig utpreget katolsk.

«Ja,» svarte en av deltagerne i debatten, en meget ansett professor, hvis ord tillegges stor vekt — «det er sant at vi heldigvis er blitt kvitt den latinske dogmatikk, men vi har allikevel bevart det vesentligste av protestantismen, nemlig det som er uttrykt i den store reformators ord:

«Wer nicht liebt Wein, Weib und Gesang,
der bleibt ein Narr sein Leben lang.»

Noen forsøkte efter dette å påvise at divergensen mellem katolsk og ikke-katolsk livsanskuelse strengt tatt gjaldt noe annet, men forsøket mislykkedes helt.

Nei — det vil ikke være noen skade om der kom en mer presis og eksakt argumentering inn i all polemikk som føres mot den katolske tro. Det skal villig innrømmes at interesserte svenske protestanter, agnostikere og ateister ikke har noen lett-tilgjengelige informasjonskilder av annen art enn de som ovenfor er anførte.

Kardinal Gibbons bok: «The Faith of our fathers» er i sin tid oversatt til svensk av Claes Lagergren, men den er i mange henseender foreldet: forfatteren henverder sig til gamle bibeltro protestanter, og av den slags mennesker finnes der ikke mange igjen — dessverre, hadde jeg nær sagt. Den beste måte å skaffe sig begrep om katolisismen på er naturligvis å leve i noen tid i et katolsk land og et katolsk miljø, men denne utvei står jo ikke åpen for alle. De fleste må nøie sig med å skaffe sig opplysninger gjennom lesning — og man har derfor all mulig grunn til å tale om at et dyptfølt savn er blitt avhjulpet ved fremkomsten av den norske dominikanerpater A. J. Lutz's bok: «Den katolske religion — fremstillet for moderne protestanter».

Det er en velskreven bok, sammenhengende og klar og meget rolig og behersket. Jeg behøver her ikke å gå inn på, hvorfor jeg ikke er blitt overbevisst ved forfatterens resonnemanger — det vilde jo være det samme som å forklare hvorfor jeg ikke er katolikk. Det er soleklart, at forfatteren først og fremst vil føre beviser for sin tros riktighet — det er soleklart at han gjør

katolsk propaganda, ti intet menneske kan fremlegge og forklare en mening uten å gjøre propaganda for den. Men det betyr heller ikke nær så meget å opplyse mennesker om hvad som skiller oss fra katolikkene som å påvise hvad som forener — eller rettere sagt *burde* forene.

Lutz's bok er meget lettlest — den er ikke mer enn 400 sider, og jeg vil meget alvorlig tilråde alle våre skrivende anti-katolikker å studere den med alvor og ettertanke innen de neste gang griper pennen. Ti oppriktig talt: vil man komme en motstander til livs bør man vite noe om ham i det minste. Man blamerer bare sig selv ved å fare med løst og løgnaktig snakk.

Det er egentlig to punkter, hvor man kunde ønske en korrigerings av de almindelige begreper. Det ene er mer utvortes og blir ikke berørt i boken — det gjelder vår hårreisende uvitenhet om den katolske Kirkes faktiske posisjon og maktstilling. Vi har en viss tilbøielighet til å betrakte hele universet fra et strengt innenrikspolitisk synspunkt, og det er ikke bra.

I sine erindringer har Carl G. Laurin et kapitel, som heter «religionssamtale i Uppsala». Et antall eldre og yngre herrer er forsamlet for å avgjøre det spørsmål, hvorvidt kristendom er forenelig med kultur. Spørsmålet synes overveiende å være blitt besvart benektende ennskjønt enkelte forskremte røster har ytret den mening at hvor ukulturelle enn de kristne kirker har vært, så er det dog tenkelig, at et kultivert individ kunde ha en ren personlig respekt for Jesus.

Men det merkelige er at ingen — Carl Laurin innbefattet — synes å ha hatt ringeste anelse om hvor grotesk det hele har vært. Den vesterlandske kultur skyldes jo ene og alene kristendommen.

Til den katolske Kirkes og den katolske tros manifestasjoner må man ikke alene henregne de store katedraler og skolastikken og middelalderens kultur og Dante og Racine. I meget høi grad hører også nutidens åndelige liv i de romanske land til den. Den katolske Kirke er en verdensmakt. Man kan uten å gjøre sig latterlig ikke like den — men man gjør sig latterlig om man vil betrakte den som et mønster på dumhet og uvitenhet. Og det er komplett latterlig om man avfeier den katolske tro for etterpå å falle i ekstase over katedralene i Chartres og Reims og tale beundrende om den franske kultur. Ti den franske kultur er faktisk katolsk.

Man føler sig nærmest flau over å behøve fremføre slike selvfølgeligheter — men dessverre er stillingen nu slik, at mange dannede mennesker sikkert kommer til å opfatte dem som paradokser.

Det annet punkt er viktigere ennu. Det er ikke særlig sympatisk, når en mer og mer hedensk innstillet verdens såkalte kristne faller over andre kristne med skjeldsord.

Her i landet har vi dessverre avlevert særdeles kraftige beviser på religiøs intoleranse.

I Paris og Rom krever man ikke de protestantiske kirker stengte — selv i det strengt katolske Belgien tillater man protestantisk misjonsvirksomhet i koloniene, og hverken lærd eller læg i Belgien har ropt et giv akt!

overfor protestantisk propaganda. Og man kan se den samme sak i et ennu mer omfattende perspektiv.

Der finnes nu både innenfor og utenfor den kristne religion mange som ikke uten engstelse konstaterer at nyere «religioner»: tro på klassekamp og tro på racehat vokser sig mektigere og mektigere, og dag for dag utvises en stadig mer og mer hensynsløs intoleranse. Men det henger ikke sammen når nazistene proklamerer troen på racen og blodet sammen med troen på personligheten — ti disse ting er uforenlige.

Nu er det jo rent historisk så, at den som alltid og med større kraft og bedre hjelpemidler enn andre kjemper for troen på personligheten nettop er den katolske Kirke.

Dette har dominikanerpater Lutz formulert meget klart, idet han hevder at i sjelens dyp er alle ens, hvilken nasjon eller kulturstade eller social klasse eller tidsalder de enn tilhører. De lengter alle efter den samme virkelighet utenfor den jordiske tilværelses grenser: her er ikke jøde eller greker, her er ikke trell eller fri, her er ikke mann eller kvinne — her er alle ett i Kristus Jesus.

Den teologiske formulering kan ikke akcepteres av andre enn kristne, men selv ikke-kristne blir mer og mer klar over at troen på den menneskelige likestilletthet ikke er noe selvinnytsende, men en kulturfrukt, som med oppbudd av alle krefter må vernes mot alle sterkere fiender.

Det er for denne kulturs skyld at vi må arbeide for våbenstilstand mellom liberalismen og protestantismen og katolisismen. Hvad som forener er av større vekt enn det som skiller.

Tiden står ikke stille og verden er ikke den samme nu som den gang hertug Karl sloss med Sigismund.

Om man fikk oppleve det øieblikk, at en ikke-kristen svensk liberal innrømmet at i kampen for det som for ham var det vesentligste, er den katolske Kirke hans beste forbundsfelle — da skulde man kunne begynne å håpe at det gikk an å overbevise menneskene om forskjellen mellom realitet og illusjon.

En mann som forstod dette var Brüning — men han blev ikke selv forstått.

Mennesker tror i almindelighet hvad de *vil* tro. Fikk vi bolsjevik-regimente vilde kanskje den siste kristne livsyttring bli en protest mot cølibatet fra «en presterue».

Festdager i Wien.

Med store kirkelige fester feires i Wien 500-årsdagen for byens katedral og 250-årsdagen for befrielsen fra tyrkerne — i 1683. Hvis den første av disse begivenheter mulig må sies å ha størst interesse for østerrikerne, så angår den siste hele kristenheten, og dette markeres også ved deltagelsen av mange utenlandske prelater, bl. a. kardinal Verdier.

Seiren i 1683, som blev vunnet av de polske og østerrikske hære i forening under Johan Sobieskys ledelse, frelste kristenheten for en ny invasjon av muselmen-

nene. Det var en av rekke skjønne seire som stanset Islam i det øieblikk hvor den syntes å triumfere — hadde Wien dengang måttet overgi sig hadde veien vært åpen til Italia og Rom, og ikke alene dertil, men også til alle de andre land vesterpå.

Vel hadde rennæssansen og reformasjonen undergravet en del av middelalderens kristne goder, men korstogstanken levet dog stadig sterk nok til at både fransk-menn, italienere, spaniere og tyskere drog til Sobiesky og stillet sig under hans fane til troens forsvar.

Kong Johan selv optrådte helt i korstogsridderens ånd: natten før hovedslaget tilbragte han i bønn, og tidlig om morgenen hørte han knelende med foldede hender en messe. De brever han skrev til sin hustru ånder av den dypeste tro og en ophøiet ånd besjeler dem.

Hans første handling efter slaget var å sende paven

de vundne banner — og Innocents XI takket Gud for denne avgjørende seir ved å instituere festen for Maria hellige navn til evig minne om korssets triumf.

Dette feires nu i disse dager i Wien, men disse fester peker ikke alene mot fortiden, de har også sin store betydning for nutiden, og ikke minst for fremtiden. Vi må ikke glemme at Østerrike og Wien geografisk er en forpost for hele den europeiske kristne kultur mot de asiatiske innflytelser. Således har det alltid vært i historien — —.

Og nu er denne betydning ikke minsket. Nu, hvor bolsjevismen med sin gudløshet står som den store fare fra øst. Dens materielle og ideelle farer er om mulig større enn Islams. Men Østerrike og Ungarn er et holverk mot dette — derfor har de store fester i Wien nu hele den kristne verdens sympati.

En biskops eftermæle.

I „Katholisches Kirchenblatt“ har en venn av den avdøde berlinske biskop Schreiber skrevet noen erindringer om ham, som har noe å bringe til oss alle. Vi gjengir dem i beretterens egen ordlyd.

Fra ungdomstiden.

Haus vugge stod i Somborn og hans foreldre var efter hvad både biskopen og hans søskende har fortalt, idealet av katolske foreldre. Faren var en beskjedden håndverker, men hadde den sjelelige kultur og den åndsadel som nettop beskjedne og ydmyke religiøse naturer så ofte er i besiddelse av. Han var levende socialt interessert og deltok meget i stedets forskjellige sociale virksomheter og var endog, da kulturkampen raste på det kraftigste, fører og taler mot den. Dette hadde tilfølge at han først blev avhentet av politi og bragt for retten som imidlertid frikjente ham, og dernest av sine venner blev opstillet som riksdagskandidat hvad den beskjedne mann i siste liten fikk avverget. Fra denne far arvet sønnen Christian, den senere biskop, sine politiske interesser. Ti det er almindelig kjent, med hvilken varme den avdøde biskop tok sig av alle offentlige spørsmål som berørte folkets beste — med hvilken åpen mottagelighet han stillet sig overfor alt nytt og hvor skarpt han kunde skjelne mellom sant og falskt og sikte hveten fra klinten.

Men dette var bare den *ene* side av farens virksomhet. Den annen tilhørte helt familien og som opdragelsesmiddel benyttet han meget musikk, og særlig sang. Med begeistring fortalte hans barn om de glade aftener som faren beredte dem når han efter kveldsmaten samlet dem om sig til spill og sang. De vakreste folkeviser blev innøvet til de gikk fint, og han selv diktet og komponerte nye sanger og fikk dannet en sangforening av sine venner og naboer. Ingen av barna forstod ham så godt som Christian — og den av faren opelskede musikkjærighet fulgte ham livet igjennem

og blev stillet helt i kirkens tjeneste, så han kunde grunne domkirkekoret i Fulda og være dirigent for det i tyve år.

Faren var et mønster og forbillede på en *katolsk* pedagog. Streng og lydighetskreven og dog hengiven og kjærlig. Intet under at Christian blev en god, plikt-opfyllende og lydig gutt. Om hans plikttroskap har en søster av ham fortalt mig følgende:

I nærheten av Somborn ligger et krongods, og før i tiden blev skolepliktige barn beskjeftiget med markarbeide der. Det var meget tungt arbeide, fordi det ikke fantes maskiner. Men det var den slags arbeide som man mente var godt for ungdommens legemlige utvikling — man hadde ikke sporten *deu gang* til det bruk! Livet var alvor og ikke lek, skulde de unge lære. Og de lærte det samtidig med at de lærte nøisomhet: daglønnen var 50 Pfg. — altså *ikke* mer enn ca. 35 øre — på *egen* kost! Og dagen varte fra seks om morgenen til syv om kvelden med to timers middagspause. Også Christian gikk alle dager han var fri skolen på arbeide der, og godsforpakteren likte godt den samvittighetsfulle og flittige gutt. Han gav ham derfor en tillitspost: han skulde stelle om alle smådyrene, og derfor fikk han hele 10 Pfg. mer om dagen.

Hvem skulde ane at den lille voktergutt senere skulde bli overhyrde for et stort bispedømme? Han gjorde imidlertid alt meget samvittighetsfullt og var gledesstrålende når han på lønningsdagen kunde legge sine selvfortjente penger på farens bord — svært stolt over selv å kunne bidra til husholdningen!

Om hans lydighet forteller søsteren envidere: I vår sognekirke hadde skolebarna sin plass på benker foran de voksne. Der var det ofte anledning til småprat og uopmerksomhet, og faren beordret Christian til under gudstjenestene å knele ved kommuniensbenken. Det gjorde han tross det at de andre gutter spottet ham og lo av ham — like til læreren anviste ham en plass

i en av kirkestolene. Han var lykkelig når han fikk lov til å ministrere og i hans hjerte fødtes lengselen etter engang selv å bli den allerhøiestes tjener. Hvor han var takknemlig da han endelig kom frem til studiene! Og lykkelig over at faren opplevde å se ham som prest.

Moren var en stille, kjærlig og from kvinne. Som ung pike vilde hun tre inn i en orden, og var også noen år i et kloster i Kølln, men måtte opgi det da hun var for svakelig til det. Hennes eneste ønske og stadige bønn var at hun i sitt sted kunde skjenke ett av sine barn til Gud. Var Christian svaret på hennes bønn? I alle tilfelle har han sagt selv at han fra den tidligste tid av kun hadde det ene ønske å bli prest. Men der reiste sig riktignok i begynnelsen store hindringer for det. Som den eldste skulde han hjelpe sin far og overta verkstedet, så han var blitt 14 år gammel uten noen som helst utsikt til å få sitt hjertens ønske opfylt. Men han bad, og moren bad, og Gud hjalp. Der kom en ny kapellan til stedet som tok sig av den begavede og opvakte gutt og på fem fjerdindår forbedret ham til „obertertiar“ i gymnasiet. Dermed var døren åpnet til presteveien. Moren opplevde den glede å se ham som biskop en måned før hun døde — han ilte like fra sin konsekrasjon til hennes sykeseng for å takke henne for all kjærlighet og alle bønner.

Fra studietiden.

For 38 år siden lærte jeg så Schreiber å kjenne på Germanikum i Rom. Han var kommet inn tre år før mig, men vi var fire år sammen der. Jeg fikk snart stor respekt for ham, for han var ikke alene usedvanlig flittig i sine filosofiske og teologiske studier, men også en allsidig begavet, kultivert og forekommende kollega som ofte vakte min hemmelige misundelse.

Når han som det var skikk og bruk holdt en prøvepreken ved middagsbordet, måtte jeg alltid holde op med å spise for å kunne høre bedre efter. Ved enhver høitidelig anledning måtte Schreiber holde festtalen, som alltid var glimrende både i innhold og form. Jeg husker således hans tale i 1897 i anledning 300-årsdagen for den salige Petrus Canisius død. Den avdøde biskop talte så begeistret om ham, at alle vi yngre mente han vilde bli Jesuitt.

Og hvorledes har han dog ikke forstått senere å stille denne vidunderlige veltalenhetsgave til tjeneste for sjelenes frelse! Jeg har liggende for mig et helt bjerg av manuskripter til taler han har holdt — dype verdifulle taler, som jeg senere håper jeg skal få leilighet til å utgi så de kan bli bevart for efterverdenen.

Som lærer i sang og musikk beundret vi ham også — han spilte deilig på violin — alltid første i alle våre sammenspill.

Da han blev viet til prest var jeg biskopens assistent — og jeg kan ennå se hvor hans øine lyste da han tråtte hen til biskopens håndspåleggelse. I de siste år av sin romerske studietid var han prefekt for de tre yngste årganger. Som sådan var han mellemmann mellom de foresatte og elevene og hadde ved sin personlige opptreden den største innflytelse på alle.

Selv å være prest og å utdanne andre til prester efter Jesu hjerte var hans opgave og hans mål og i dette ligger vi spiren til hans senere virksomhet som biskop.

Fulda-tiden.

Efter hans tilbakekomst fra Rom så jeg i lenger tid ikke noe til ham til jeg fikk trang til å avlegge ham et uanmeldt besøk. Jeg hørte da at han var uvel, men jeg blev straks mottatt og vi drøftet alle de problemer som beskjefliget verden. Han var da rektor ved universitetet i Fulda og alle hans myndlinger omtalte ham med begeistring for hans munterhet, vennlighet og evne til å vekke tillit. Alle følte sig velkommen når de søkte ham og alltid hadde han god tid til å ta sig av hver enkelt. Alle følte hans varme kjærlighet — en kjærlighet som viste sine skjønneste utslag da krigen brøt ut og de fleste av de studerende måtte ut på slagmarken. Han holdt sig stadig i forbindelse med disse ved breve, pakker og småskrifter som han selv forfattet. Som biskop uttalte han ved en bestemt anledning at han nu selv var forbauset over hvorledes han hadde vært istand til å bære hele den arbeidsbyrde som hvilte på ham i Fulda.

Biskop av Meissen og Berlin.

I Meissen kalte man ham «reisebiskoppen», fordi han hver søndag var hos en eller annen av sine sogneprester. Denne hans virksomhet var så anstrengende, at man ikke kan undre sig over at hans krefter blev opbrukte lenge før tiden. Bare hans reise til Amerika var så krevende, at de fleste visst vilde ha undslått sig for den. 55 år gammel måtte han lære sig engelsk for å kunne preke på dette fremmede sprog. Mange preker i trekk i de forskjellige kirker, ofte på samme søndag formiddag, så etterpå foredrag i forskjellige foreninger og så reise videre om natten. Men hans reise lykkedes: den skaffet ham næsten to millioner mark til bispedømmet!

Fra 1929 av var han foruten biskop av Meissen apostolisk administrator av Berlin, som ennå ikke dengang var selvstendig bispedømme. Han måtte da bile stadig frem og tilbake mellom Bautzen og Berlin.

En gang hadde han en automobilulykke på veien — men kun et stort plaster på hans panne røbet dette, da han neste søndag innviet en kirke. Han ønsket å være en biskop for alt folket — han var det, men kun få visste hvad det kostet ham av legemlig anstrengelse. «Gud har betrodd mig Berlin» — var hans svar når man bad ham skåne sig.

Så blev han julen 1930 angrepet av en heftig influensa og til den sluttet sig en hjertelidelse, som fra det øieblikk av praktisk talt aldri lot ham smertefri. Men han kjempet tappert imot, tok anstrengelser på sig som vilde ha vært store nok for en helt frisk, og som blev etterfulgt av nye smerteanfall og sammenbrudd.

Jeg husker således en søndag i september 1931, hvor jeg ledsaget ham. Først en times bilfart, så festpreken og ferming, så festmiddag med tale. Kl. 3 menighetsmøte med en stor programtale. Kl. 4 tilbake til Berlin for fra 5 til 6 å holde det avsluttende møte i folkemisjo-

nen. Kl. 8 foredrag for en kvinnekongress i riksdagen og kl. 10 bivåne og tale ved en jubileumsfest i en menighet. Næste formiddag reiste vi sammen til Rom, og da var han så frisk og gla, at den hellige Fader sa til ham: «De kommer sikkert ofte til Rom.»

Det blev anderledes — det var hans siste Roma-fart. Men hans sykdomstid blev oss alle et eksempel på hvorledes vi skal bære smerte og lidelse. Hvorledes vi *kan* si: «Skje Guds vilje!» Aldri falle noen til byrde med klage og beklagelse! Arbeide så meget man kan! Bønn og den hellige kommunion — alt dette er den lære som den avdøde biskop har *levet* for oss ved sitt eget eksempel.

Og så slutter beretningen med de skjønneste ord som kan sies om et menneske: «Du var en velsignelse for menneskene, og menneskene vil velsigne ditt minne!»

Fra Halden.

Fra den 3.—10. september blev der holdt åndelige øvelser for menigheten i Halden, hvortil også voksne ikke-katolikker hadde adgang.

Da de aller fleste ikke hadde anledning til å bivåne den hellige messe, blev aftenandaktene med foredragene kjernen i disse åndelige øvelser.

De emner som blev omtalt var: «Vår sjels frelse», «Menneskets siste ting og de store midler til standhaftighet i det gode».

En tilhører skriver:

«Der skrives så ofte i «St. Olav» om alt det vakre der skjer i menigheten, snart i den ene, snart i den annen by.

Nu har også Haldens lille menighet hatt en begivenhet. For første gang — så vidt jeg vet — har her vært en 8 dagers serie foredrag.

For alle der var tilstede har det vært en høitidsstund. Sognepresten der selv holdt foredragene viste oss i dype alvorlige ord hvordan synden i følge Guds rettferdighet førte til helvede, men — hvordan hans uendelige kjærlighet til oss også gav oss rik anledning til ved hans hjelp og vår gode vilje å kunne undgå synden — og ved bønn og kamp til slutt få lov å komme til Gud.

Det var vakre alvorlige ord, som jeg er sikker på vekket oss til eftertanke og gir oss kraft til med Guds hjelp å leve livet for og med Gud for til slutt å fortjene oss himmelen.

Foredragene begynte søndag den 3. september kl. 8 morgen. Hver dag efter den hellige messe leste sognepresten et kapittel av «Filotea». — Kl. 7.30 var foredragene.

Søndag den 10. september var som avslutning: Felleskommunion. Kl. 5 eftermiddag det siste foredrag. Den vakre kirke var festlig pyntet med blomster og lys. Til slutt fikk vi den sakramentale velsignelse.

*

Jeg er sikker på, at vi alle — katolske som anderledestroende — følte oss grepen av foredragene, og at de har inngitt oss alvorlige tanker og det inderligste ønske å følge veien Gud viser oss — og så til slutt nå frem til hans bestemmelse for oss: *Den evige salighet!*
En tilhører.

ANMELDELSE

«I den store hvite flokk» — samlet av V. de Navacelle, oversatt av E. A. Steen.

Det er med stor glede man gjennomleser slike små bøker som denne siste som nu foreligger fra Mme de Navacelles hånd. Vi leser jo så ofte i vår messebok at dagen er viet den eller den helgen — men vi har glemt alt annet om dem enn nettop deres navn — titt husker vi knapt nok det!

Da kommer en bok som denne oss til hjelp — kort og greit forteller den oss om hvorledes Guds kraft fullbyrdes i det svake til hjelp og støtte for oss i vanskelige timer. Men særlig har boken verdi som hjelpemiddel overfor våre anderledes-bekjennende venner og slektninger. De vil gjennom den få lettere til å forstå hvad vi mener med vår kjærlighet til våre store lysende eksempler på hvordan livet kan og bør leves, selv om vi føler oss alene så inderlig uverdige.

Brede enn andre kan utforme det, har Mme de Navacelle selv uttrykt det i bokens forord, som vi hermed hitsetter, idet vi samtidig medgir den vår beste anbefaling.

«Hvor ofte blir der ikke i et land eller i en by eller i en familie snakket om de store menn, som man har hatt der. Man er stolt av dem, holder deres minne og navn i ære, og lager malerier og statuer av dem.

I den store kristne familie hedrer man dem, som med sine særlige dyder har vunnet Guds rike. Det er helgenene — Kirkens og den store hvite flokk's stormenn.

Der finnes mennesker som har utmerkede medfødte egenskaper, slik at de er gode mot sine medmennesker; det er ikke nok til å anse dem for hellige. Hvis disse mennesker gjerne ser at man skal få vite om alt det gode de gjør, kan denne godhet lett utarte til selvgodhet.

Liker de å bli rost og dyrket av menneskene, da: Har de fått sin belønning i denne verden.

Men, gir et menneske sig helt og holdent hen til Gud, fordi det er fylt av Hans kjærlighet, slik at det ikke lenger tenker på sig selv, men gir avkall på alt i denne verden, for utelukkende å arbeide for Gud og sin næste, da er dette menneske på vei til å bli hellig. — —

Dette overgår den menneskelige forstand. Hellighet, tatt i sin dypeste betydning, betinger så store sjelelige egenskaper at den ikke kan måles med den samme målestokk, som en legger på en almindelig bra livsførsel, selvom denne er utmerket.

I helgenene ærer vi først og fremst Ham som skapte dem — Han som hedrer dem ved å utstyre dem med særlige egenskaper og nådegaver, f. eks. evner til å se inn i fremtiden og til å gjøre undergjerninger. Åpenbaringer har de også hatt; og Kirken er grunnlagt utelukkende på Jesu ord og på de åpenbaringer som er gitt apostlene. Disse fastholder Kirken ubøielig som dogmer. Forøvrig tillater den den menneskelige fornuft stor frihet, slik at den kan diskutere og treffe sitt valg blandt de ting som senere er åpenbart.

Like fra tidenes begynnelse har der vært hellige vesener til, nemlig englene, som ser Gud, tjener Ham og taler med Ham. Dernæst har vi profetene, som forutsa det som Gud lot dem vite — så Johannes, forløperen, og pinsevidnene. Blandt disse var apostlene og disiplene, som senere næsten alle blev martyrer for sin tros skyld.

Pascal sa: «Jeg tror gjerne på de vidner som lar sig drepe for sin tros skyld.»

Kanskje lever vi nu også sammen med helgener, som vi ikke aner noe om, men som Gud kjenner. Helgenene er våre forbilleder. Vi kan, om vi vil, men det er en helt frivillig sak, be helgenene om deres forbønn for å opnå deres særlige viljekraft. Selv var de jo mennesker med feil og skrøpeligheter og utsatt for fristelser som oss, men de overvant dem alle og seiret i kraft av sin vilje.

I sitt brev til Tessalonikerne (5. 25) sier Paulus: «Brødre, be for oss,» og i brevet til Efeserne (6. 18. 19): «Be for alle troende, også for mig.»

Når vi kan be våre medmennesker om å hjelpe oss med sin bønn — må vi også kunne be om deres forbønn som har vunnit seier, og er Guds beste venner.

Kirken er en evig kilde til helliggjørelse. Da Vårherre, den Hellige, stiftet den, gav Han den alle mulige nådemidler til vår helliggjørelse. Det blir vår sak å benytte oss av dem; alt er gitt oss, men vår personlige vilje må til. Man må velge og ta ansvar. Det er ofte store vanskeligheter å overvinne, både inne i oss selv og likeover andre; men målet rettferdiggjør alle kamper og anstrengelser.

Fremforalt har helgenene, likesom Kristus, gjort Faderens vilje. Jeg søker ikke min vilje, men min Faders, som har sendt mig. (Joh. 5. 30).

Når vi leser om helgenene, så beundrer vi dem nok, men vår begrensede forstand finner dem, som rimelig er, av og til overdrevne i sin ferd. Men, er der ikke ellers i verden også mange mennesker, som vi finner overdrevne? F. eks. oppfinnere eller filantroper, som ofrer sin tid, sin formue, ja sitt liv, for en idé eller et ideals skyld. Videnskapsmenn, som ved eksperimentering med radium f. eks., ofrer sine lemmer, det ene etter det annet, og til sist også sitt liv, for sin næstes vel?

For ikke å snakke om dem som underkaster sig smertefulle operasjoner for å bli forynget eller følge moten?

Grenser ikke dette til galskap?

Der snakkes om korsets galskap. Javel, men Herren har vist veien og sagt: «Den som mister livet for min skyld, han vinner det.» Helgenene har hørt denne røst og fulgt den.

Her skal berettes om en del helgeners livshistorie og vi begynner med den helligste av alle skapninger: Vår Herres egen mor, og fortsetter med Hans mest hengivne venner: Petrus, Johannes og Maria-Magdalena. Derefter skal der gis noen korte riss av en del andre, mindre helgeners livsskjebner.

De store helgener, hvis virke har satt sitt preg på deres samtid og fylt tidens religiøse behov, er ikke tatt med her i denne lille samling.»

E.

Herhjemme: —

«ST. OLAV».

Næste nummer av «St. Olav» vil i anledning ungdomsdagen hos Dominikanerne den 1. oktober utkomme som et special-nummer. Man vil i dette bl. a. finne en messeandakt for skolebarn, bearbejdet av ungdomspresten pastor Laudy. Messen vil senere komme i særtrykk.

INNSENDTE ANONYME ARTIKLER.

«St. Olav» inntar gjerne innsendte artikler, og de kan godt inntas anonymt, forsynt med et eller annet merke. Men vi kan ikke fravige den almindelige regel at redaksjonen må gjøres bekjent med innsenderens navn.

OSLO. Efter sogneprestens initiativ vil nu hver måned alle St. Olav menighets skolebarn samles til felleskommunion. Det er et tiltak som sikkert vil vise sig å bli til stor velsignelse, ti intet er vel av større betydning for det katolske fromhetsliv enn en regelmessig mottagelse av Herrens hellige sakramenter. Siste søndag, som var den tredje i måneden — felleskommunionen er nemlig henlagt til hver tredje søndag i måneden — var det en tallrik barneskare som samlet sig til høitid i den tidlige morgenstund. Gudstjenesten var særlig anlagt for barna, det var bønn og sang og sognepresten holdt en manende og opmuntrende preken. Da så den lille klokke ringte som tegn på at kommunionens hellige øieblikk nærmet sig trådte barna frem, glade og takknemlige for å kunne forene sig med den store barnevenn, Jesus selv, på den innerligste og reelleste måte det er forundt oss mennesker å komme i kontakt med Guddommen. Et stort øieblikk var det — for de mange barn først og fremst — men også for oss andre som fikk være tilstede ved denne i bund og grunn helt katolske manifestasjon. Måtte Gud velsigne tiltaket og måtte stadig flere og flere av våre skolebarn sette sitt preg på morgenmessen hver tredje søndag i måneden.

H å b.

OSLO. Innsamlingen til oppusning av vår kjære St. Olavskirke ved katolske arbeidsløse skrider fremad sin jevne, stille gang. Der er i den senere tid innkommet endel bidrag og listen over disse vil om ikke lenge bli offentliggjort. Man vil bare atter en gang minne om denne innsamling for at de som ennu ikke på grunn av sommerferien eller av andre grunner har vært opmerksom på den, også kan yde sitt bidrag.

— og derute:

BEURON. I erke-abbedit Beuron avholdes også denne høst liturgisk kirkemusikk-kursus. Det første kursus var for presbyter — det neste for lærere, lærerinner, korledere og organister skal finne sted først i oktober. Begge kurser har som hovedtema: «Mariafestene og deres liturgiske sanger.»

BELGIEN. Præmonstranser-abbedit Tongerlo har feiret sin 800-års fest hvor kardinalprimas van Roey presiderte. Et herlig nytt orgel blev innviet under festlighetene i det nu efter branden 1929 helt gjenopbyggede abbedit.